

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการประเมินการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษาอำเภอค้อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ตามมาตรฐานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ พุทธศักราช 2541 โดยมีวัตถุประสงค์การประเมิน เพื่อประเมินการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อประเมินการสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนางาน เพื่อประเมินการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน เพื่อประเมินการประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย และเพื่อพัฒนาโรงเรียนเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ประชากรที่ใช้ในการประเมินได้แก่ ผู้บริหารจากทุกโรงเรียนทั้ง 39 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินคือ ครูจำนวน 227 คน นักเรียนจำนวน 626 คน กรรมการโรงเรียนจำนวน 312 คน และผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 626 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้จากโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 39 โรงเรียนในอำเภอค้อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผล

จากการศึกษา รวบรวมและวิเคราะห์ โดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินในแต่ละด้าน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ปรากฏผลการประเมินการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอค้อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ สรุปได้ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศได้ครบถ้วนถูกต้องกับความต้องการและทันต่อการใช้งาน

จากผลการประเมินด้านนี้ ทั้ง 39 โรงเรียนมีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน กล่าวคือ มีโรงเรียนจำนวน 35 โรงเรียนที่มีคุณภาพอยู่ในระดับที่ 1 (คุณภาพระดับพอใช้) คือมีข้อมูลสารสนเทศและใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน ซึ่งทั้ง 35 โรงเรียนดังกล่าวเป็นโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก และโรงเรียนขยายโอกาสบางโรงเรียน และอีก 4 โรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับที่ 2 (คุณภาพ

ระดับดี) คือ จัดระบบข้อมูลสารสนเทศตามภารกิจและใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน ซึ่ง 3 โรงเรียนเป็นโรงเรียนขยายโอกาส และอีก 1 โรงเรียนเป็นโรงเรียนที่บุคลากรที่รับผิดชอบมีความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบข้อมูล

ตัวบ่งชี้ที่ 2 แผนของโรงเรียนเกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน มีเป้าหมายชัดเจน และมุ่งเน้นคุณภาพนักเรียน

จากผลการประเมินด้านนี้ ทุกโรงเรียนมีแผนดำเนินงานของโรงเรียน การจัดทำแผนเป็นไปตามงบประมาณที่ได้รับมา ซึ่งยังไม่สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน ไม่ได้กำหนดเป้าหมายในแผนอย่างชัดเจน บุคลากรยังไม่เข้าใจในเป้าหมายของแผน และแผนไม่ได้มุ่งเน้นคุณภาพนักเรียน ในด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพบว่า ทุกโรงเรียนยังไม่ได้ให้กรรมการโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า มี 35 โรงเรียน มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน คือมีคุณภาพอยู่ในระดับ 1 (คุณภาพระดับพอใช้) กล่าวคือมีแผนในการดำเนินงานตามภารกิจของโรงเรียน และอีก 7 โรงเรียนที่ผู้บริหารบอกว่านำข้อมูลจากการประชุมมาพิจารณาร่วมในการจัดทำแผน ดังนั้นจึงทำให้ทั้ง 7 โรงเรียนอยู่ในระดับคุณภาพที่สูงกว่ามาตรฐานคืออยู่ในคุณภาพระดับ 5 (คุณภาพระดับมาตรฐานระดับดีมาก) คือมีแผนในการดำเนินงานตามภารกิจของโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน เป็นแผนที่สอดคล้องกับสภาพโรงเรียน มีเป้าหมายชัดเจน และมุ่งเน้นคุณภาพนักเรียน ซึ่ง 6 โรงเรียนเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ส่วนอีก 1 โรงเรียนเป็นโรงเรียนบนภูเขา

ตัวบ่งชี้ที่ 3 จัดระบบงานชัดเจน คล่องตัวในการปฏิบัติงาน มอบหมายงานตรงกับความรู้ความสามารถ ส่งเสริมบุคลากรให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

จากผลการประเมินด้านนี้ มี 22 โรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐานกล่าวคือ มี 3 โรงเรียน มีคุณภาพอยู่ในระดับ 1 (คุณภาพระดับพอใช้) คือมีการจัดระบบงานในโรงเรียน และอีก 19 โรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับ 2 (คุณภาพระดับดี) คือมีการจัดระบบในโรงเรียนชัดเจน และคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ซึ่ง 19 โรงเรียนดังกล่าว เป็นโรงเรียนที่อยู่บนภูเขาและเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มี 1 โรงเรียนที่มีคุณภาพระดับมาตรฐาน กล่าวคือมีคุณภาพอยู่ในระดับ 3 (คุณภาพระดับมาตรฐาน) คือดำเนินการได้ตามระดับ 2 และมอบหมายงานตามความรู้ความสามารถของบุคลากร นอกจากนี้ยังมี 16 โรงเรียนที่มีคุณภาพสูงกว่าระดับมาตรฐาน กล่าวคือมี 1 โรงเรียนที่มีคุณภาพอยู่ในระดับ 4 (คุณภาพระดับมาตรฐานระดับดี) คือ ดำเนินการได้ตามระดับ 3 และมีการกระจายงานอย่างทั่วถึง และอีก 15 โรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับ 5 (คุณภาพระดับ

มาตรฐานระดับดี) คือ ดำเนินการได้ตามระดับ 4 และมีการส่งเสริมให้บุคลากรให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ควบคุม กำกับ ติดตาม และนิเทศให้การดำเนินงานบรรลุตามแผน

จากผลการประเมินด้านนี้ ทั้ง 39 โรงเรียนมีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน กล่าวคือ มี 4 โรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับ 1 (คุณภาพระดับพอใช้) คือมีการควบคุม กำกับ ติดตามการดำเนินงาน และอีก 35 โรงเรียน มีคุณภาพอยู่ในระดับ 2 (คุณภาพระดับดี) คือมีการควบคุม กำกับ ติดตาม และนิเทศการดำเนินงาน ซึ่งการนิเทศการทำงานดังกล่าวเป็นไปตามเวลาและโอกาสที่มี ไม่ได้ดำเนินการให้เป็นระบบต่อเนื่อง อีกทั้งการรายงานผลการปฏิบัติงานก็ไม่ได้เป็นไปตามช่วงเวลาที่กำหนด

สรุปผลมาตรฐานที่ 1 การใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ

โรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน คือตัวบ่งชี้ทั้ง 4 ตัวบ่งชี้ มีโรงเรียนร้อยละ 100, 82.05, 56.41, และ 100 ตามลำดับ

โรงเรียนที่มีคุณภาพระดับมาตรฐาน คือ ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีโรงเรียนร้อยละ 2.56

โรงเรียนที่มีคุณภาพสูงกว่าระดับมาตรฐาน คือตัวบ่งชี้ที่ 2 และ 3 มีโรงเรียนร้อยละ 17.95 และ 41.02 ตามลำดับ

มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนางาน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ส่งเสริมให้บุคลากรสามารถพัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

จากผลการประเมินด้านนี้ ผู้บริหารทุกโรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาตนเอง ด้วยวิธีการให้บุคลากรศึกษาด้วยตนเองมากที่สุด ส่วนการส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนางานผู้บริหารใช้วิธีการใช้กระบวนการปฏิบัติงานมากที่สุด ผลการประเมินพบว่ามี 30 โรงเรียนมีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน กล่าวคือมี 15 โรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับ 1 (คุณภาพระดับพอใช้) คือมีการส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาตนเอง และอีก 15 โรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับ 2 (คุณภาพระดับดี) คือมีการส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาตนเอง และพัฒนางานด้วยวิธีการที่หลากหลาย มี 9 โรงเรียนที่มีคุณภาพสูงกว่าระดับมาตรฐาน คือได้คุณภาพระดับ 5 (คุณภาพระดับมาตรฐานระดับดีมาก) คือมีการส่งเสริมให้บุคลากร ได้พัฒนาตนเองและพัฒนางานด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการประเมินปรับปรุงวิธีการดำเนินงาน มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง บุคลากรเกิดค่านิยม และเจตคติที่ดีต่อการ

ปฏิบัติงาน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่ง 9 โรงเรียนดังกล่าวเป็นโรงเรียนขยายโอกาสและโรงเรียนขนาดเล็กบางโรงเรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวก และประโยชน์ตอบแทนในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมเป็นธรรม

จากผลการประเมินด้านนี้ มี 33 โรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน กล่าวคือ มี 32 โรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับ 1 (คุณภาพระดับพอใช้) คือ จัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวก และประโยชน์ตอบแทนในการปฏิบัติงานให้บุคลากร และอีก 1 โรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับ 2 (คุณภาพระดับดี) คือ จัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวก และประโยชน์ตอบแทนในการปฏิบัติงานให้บุคลากรได้ตามความจำเป็นและอย่างทั่วถึง มี 6 โรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับมาตรฐาน คือ มีคุณภาพอยู่ในระดับ 3 (คุณภาพระดับมาตรฐาน) คือ จัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวก และประโยชน์ตอบแทนในการปฏิบัติงานให้บุคลากรได้ตามความจำเป็น ทั่วถึง สะดวกรวดเร็ว และให้ประโยชน์ตอบแทนเป็นธรรม ซึ่ง 6 โรงเรียนดังกล่าวเป็นโรงเรียนขยายโอกาส 2 โรงเรียนและขนาดเล็ก 4 โรงเรียน

สรุปผลมาตรฐานที่ 2 การสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนางาน

โรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน คือ ทั้ง 2 ตัวบ่งชี้ มีโรงเรียนร้อยละ 76.92 และ 82.61 ตามลำดับ

โรงเรียนที่มีคุณภาพระดับมาตรฐาน คือ ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีโรงเรียนร้อยละ 15.39

โรงเรียนที่มีคุณภาพสูงกว่าระดับมาตรฐาน คือ ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีโรงเรียนร้อยละ 23.08

มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 จัดกิจกรรมทางวิชาการ บริการแนะแนว บริการสุขภาพอนามัยโภชนาการ และ กิจกรรมช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึงและเหมาะสม

จากผลการประเมินด้านนี้ ทุกโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมได้ครบทุกกิจกรรม บางกิจกรรมเช่น อาหารกลางวัน สามารถจัดได้อย่างต่อเนื่องและนักเรียนได้รับการอย่างทั่วถึง แต่กิจกรรมบางอย่าง เช่น กิจกรรมทางวิชาการ โรงเรียนยังไม่สามารถจัดได้ครบทุกกลุ่มประสบการณ์ และจัดได้ไม่ต่อเนื่อง ดังนั้นจากผลการประเมิน พบว่า ทั้ง 39 โรงเรียนมีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน กล่าวคือ มี 4 โรงเรียน มีคุณภาพอยู่ในระดับ 1 (คุณภาพระดับพอใช้) คือ มีการจัดกิจกรรมทางวิชาการบางกลุ่มประสบการณ์/วิชา และจัดกิจกรรมไม่ครบ และอีก 35 โรงเรียนมี

คุณภาพอยู่ในระดับ 2 (คุณภาพระดับดี) คือ มีการจัดกิจกรรมทางวิชาการครบกลุ่มประสบการณ์/วิชา และจัดกิจกรรมตามระดับ 1 ได้ครบทุกกิจกรรม แต่ไม่ต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากผลการประเมินด้านนี้ มี 7 โรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน กล่าวคือ มี 3 โรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับ 1 (คุณภาพระดับพอใช้) คือ จัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนได้ตามสภาพ แต่ยังไม่เป็นระเบียบ และร่มรื่น และอีก 4 โรงเรียน มีคุณภาพอยู่ในระดับ 2 (คุณภาพระดับดี) คือ จัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนได้ดี สวยงาม สะอาด ร่มรื่นและเป็นระเบียบ มี 26 โรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับมาตรฐาน คือ มีคุณภาพอยู่ในระดับ 3 (คุณภาพระดับมาตรฐาน) คือ ดำเนินการได้ตามระดับ 2 และจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีอีก 6 โรงเรียน ที่มีคุณภาพสูงกว่าระดับมาตรฐาน กล่าวคือ มี 4 โรงเรียน มีคุณภาพอยู่ในระดับ 4 (คุณภาพระดับมาตรฐานระดับดี) คือ ได้ตามระดับ 3 และนักเรียนมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง และอีก 2 โรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับ 5 (คุณภาพระดับมาตรฐานระดับดีมาก) คือ ได้ตามระดับ 4 และชุมชนท้องถิ่น มีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 3 จัดแหล่งความรู้ สื่อ และเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนการสอน

จากผลการประเมินด้านนี้ มี 19 โรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน กล่าวคือ มี 12 โรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับ 1 (คุณภาพระดับพอใช้) คือ มีแหล่งความรู้ สื่อในการจัดการเรียนการสอน และมี 7 โรงเรียนมีคุณภาพระดับ 2 (คุณภาพระดับดี) คือ จัดแหล่งความรู้ สื่อและเทคโนโลยีให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ส่วนอีก 20 โรงเรียน มีคุณภาพอยู่ในระดับมาตรฐาน คือ อยู่ในคุณภาพระดับ 3 (คุณภาพระดับมาตรฐาน) คือ สามารถจัดแหล่งความรู้ได้อย่างหลากหลาย สื่อการเรียนการสอน และเทคโนโลยีที่มีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพและนำมาใช้ในการเรียนการสอน และไม่มีโรงเรียนใดที่จัดแหล่งความรู้ สื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนได้ครบทุกกลุ่มประสบการณ์และครบทุกระดับชั้น อีกทั้งยังไม่ได้นำมาใช้อย่างสม่ำเสมอ

ตัวบ่งชี้ที่ 4 จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้

จากผลการประเมินด้านนี้ 13 โรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับมาตรฐาน คือ มีคุณภาพอยู่ในระดับ 3 (คุณภาพระดับมาตรฐาน) กล่าวคือ จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนได้ดี ปลอดภัยและส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่อยู่บนภูเขาและโรงเรียนที่มีขนาดเล็กมาก และอีก 26 โรงเรียน

มีคุณภาพสูงกว่าระดับมาตรฐานคือมีคุณภาพอยู่ในระดับ 4 (คุณภาพระดับมาตรฐานระดับดี) คือจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนได้ดี ปลอดภัย ส่งเสริมการเรียนรู้และมีวัสดุอุปกรณ์ เสริมสร้างพัฒนาการ ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสและโรงเรียนขนาดเล็ก

สรุปผลมาตรฐานที่ 3 การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน

โรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน คือตัวบ่งชี้ที่ 1, 2 และ 3 มีโรงเรียนร้อยละ 100, 17.95 และ 48.72 ตามลำดับ

โรงเรียนที่มีคุณภาพระดับมาตรฐาน คือ ตัวบ่งชี้ที่ 2, 3 และ 4 มีโรงเรียนร้อยละ 66.67, 51.28 และ 33.33 ตามลำดับ

โรงเรียนที่มีคุณภาพสูงกว่าระดับมาตรฐาน คือ ตัวบ่งชี้ที่ 2 และ 4 มีโรงเรียนร้อยละ 15.39 และ 66.67 ตามลำดับ

มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ดำเนินการเพื่อประสานความร่วมมือกับกรรมการโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานอื่นในการพัฒนาโรงเรียน

จากผลการประเมินด้านนี้ มี 23 โรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐานกล่าวคือ มี 1 โรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับ 1 (คุณภาพระดับพอใช้) คือดำเนินการพัฒนาโรงเรียนโดยกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนา และอีก 22 โรงเรียน มีคุณภาพระดับ 2 (คุณภาพระดับดี) คือได้ดำเนินการให้กรรมการโรงเรียน ชุมชนและหน่วยงานอื่นมีส่วนร่วมพัฒนาในลักษณะต่าง ๆ มี 6 โรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับมาตรฐาน คือมีคุณภาพอยู่ในระดับ 3 (คุณภาพระดับมาตรฐาน) คือได้ตามระดับ 2 และมีผลงานแสดงถึงความร่วมมือได้สำเร็จตามเป้าหมาย มี 10 โรงเรียนที่มีคุณภาพสูงกว่าระดับมาตรฐาน กล่าวคือมี 8 โรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับ 4 (คุณภาพระดับมาตรฐานระดับดี) คือ ได้ตามระดับ 3 และต่างก็ร่วมมือด้วยความเต็มใจและสม่ำเสมอ) และอีก 2 โรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับ 5 (คุณภาพระดับมาตรฐานระดับดีมาก) คือดำเนินการให้กรรมการโรงเรียน ชุมชนและหน่วยงานอื่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน มีผลงานที่แสดงถึงความร่วมมือ ได้สำเร็จตามเป้าหมาย โดยได้รับความร่วมมือด้วยความเต็มใจและสม่ำเสมอ อีกทั้งมีกลุ่มบุคคลอาสาสมัครเต็มใจเข้าร่วมปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอและมีผลงานที่เกิดจากความร่วมมืออย่างชัดเจน ซึ่งในแต่ละระดับมีความแตกต่างกันในเรื่องของปริมาณผลงานที่แสดงถึงความร่วมมือระหว่างกรรมการโรงเรียน ชุมชน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนด้วยความรวดเร็ว ทันเหตุการณ์และต่อเนื่อง

จากผลการประเมินด้านนี้ มี 36 โรงเรียน ที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐานคือ มีคุณภาพอยู่ในระดับ 1 (คุณภาพระดับพอใช้) คือมีกิจกรรมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียน และมี 3 โรงเรียนที่มีคุณภาพสูงกว่าระดับมาตรฐานคือ อยู่ในคุณภาพระดับคุณภาพ 4 (คุณภาพระดับมาตรฐานระดับดี) กล่าวคือจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียน ได้ครอบคลุมภารกิจงานของโรงเรียน

สรุปผลมาตรฐานที่ 4 การประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย

โรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐานคือ ทั้ง 2 ตัวบ่งชี้ มีโรงเรียนร้อยละ 58.97 และ 92.31 ตามลำดับ

โรงเรียนที่มีคุณภาพระดับมาตรฐาน คือ ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีโรงเรียนร้อยละ 15.38

โรงเรียนที่มีคุณภาพสูงกว่าระดับมาตรฐาน คือ ทั้ง 2 ตัวบ่งชี้ มีโรงเรียนร้อยละ 25.64 และ 7.69 ตามลำดับ

มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง โดยใช้วิธีการที่หลากหลายและทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

จากผลการประเมินด้านนี้ ผู้บริหารทุกโรงเรียนใช้วิธีการสังเกต และสอบถามแบบไม่เป็นทางการ เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งวิธีการประเมินผลดังกล่าวเป็นไปตามเวลาและโอกาสที่มี ไม่สามารถประเมินได้ตามที่กำหนดไว้ในแผน อีกทั้งประเมินได้ไม่ครอบคลุมทุกงาน และผู้บริหารยังไม่มีเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน มี ผู้บริหารเพียงส่วนน้อยที่ให้ครูเขียนรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นรายบุคคลเพื่อประกอบการพิจารณาความคิดเห็นความชอบ ซึ่งจากผลการประเมินพบว่า มี 35 โรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน คือมีคุณภาพอยู่ในระดับ 1(คุณภาพระดับพอใช้) คือ มีการประเมินผลการปฏิบัติงานสอดคล้องกับงานหรือสิ่งที่ต้องการประเมิน และอีก 4 โรงเรียนที่มีคุณภาพอยู่ในระดับมาตรฐานคืออยู่ในคุณภาพระดับ 3 (คุณภาพระดับมาตรฐาน) คือ มีการประเมินผลการปฏิบัติงานสอดคล้องกับงานหรือสิ่งที่ต้องการประเมิน มีการใช้วิธีการที่หลากหลาย ใช้เครื่องมือที่ เหมาะสม และบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

ตัวบ่งชี้ที่ 2 นำผลการประเมินไปใช้ในการนิเทศและพัฒนางานอยู่เสมอ

จากผลการประเมินด้านนี้ ทั้ง 39 โรงเรียน มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน กล่าวคือ มี 37 โรงเรียนที่มีคุณภาพอยู่ในระดับ 1 (คุณภาพระดับพอใช้) คือมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการนิเทศและพัฒนางาน ในระดับที่น้อยมาก และอีก 2 โรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับ 2 (คุณภาพระดับดี) คือนำผลการประเมินไปใช้ในการนิเทศและพัฒนางานอย่างชัดเจน ซึ่ง 2 โรงเรียน ดังกล่าวเป็นโรงเรียนที่พยายามพัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลา แต่ก็ยังทำได้ไม่ต่อเนื่องและไม่ครอบคลุมทุกงาน

สรุปผลมาตรฐานที่ 5 ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

โรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน คือ ทั้ง 2 ตัวบ่งชี้ มีโรงเรียนร้อยละ 89.74 และ 100 ตามลำดับ

โรงเรียนที่มีคุณภาพระดับมาตรฐาน คือ ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีโรงเรียนร้อยละ 10.26

โรงเรียนที่มีคุณภาพสูงกว่าระดับมาตรฐาน พบว่าไม่มีโรงเรียนใดมีคุณภาพสูงกว่าระดับมาตรฐาน

อภิปรายผล

จากผลการประเมินการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอค้อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ตามมาตรฐานสำนักงานการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ พุทธศักราช 2541 อภิปรายผลได้ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศได้ครบถ้วนถูกต้องกับความต้องการ และทันต่อการใช้งาน มีโรงเรียนร้อยละ 100 ที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน เพราะโรงเรียนมีข้อมูลสารสนเทศ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นข้อมูลดิบ ยังไม่ได้มีการจัดระบบข้อมูลตามภารกิจงานในโรงเรียน และข้อมูลบางอย่างโรงเรียนไม่มี บางอย่างมีแต่ไม่เป็นปัจจุบัน และไม่สะดวกในการนำไปใช้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของหลาย ๆ ท่าน เช่น ศราวุธ สุตะวงศ์ (2541) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาสำคัญที่สุดในการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศในโรงเรียนได้แก่ ไม่มีระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ดี ขาดเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและประมวลผลข้อมูลไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนเท่าที่ควร ผู้ทำหน้าที่จัดระบบข้อมูลสารสนเทศขาดความรู้ ประสบการณ์ในการทำงานและมีหน้าที่ประจำต้องปฏิบัติ ทำให้ขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลบกพร่อง การใช้ข้อมูลน้อย ไม่ครบภารกิจของงาน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของวรพงศ์ สันติวงศ์ (2539) ที่ได้ศึกษาการจัดการสารสนเทศเพื่อการบริหารของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 8 พบว่า ปัญหาในการจัดการสารสนเทศ คือ ขาดบุคลากร ขาดงบประมาณในการเผยแพร่ ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัย

ขาดการนำสารสนเทศไปใช้ในการบริหารงานโดยตรง เจ้าหน้าที่ไม่มีเวลาในการตรวจสอบข้อมูล ซึ่งจากผลการสัมภาษณ์ พบว่าสาเหตุอาจจะเป็นเพราะผู้บริหารมีความเคยชินกับการดำเนินงานในแบบที่เคยทำนั่นคือมั่นใจในการบริหารจัดการด้วยตัวเอง ข้อมูลทุกอย่างผู้บริหารมีอยู่ในใจไม่ได้ให้ความสำคัญรวมถึงไม่มีเวลาในการดำเนินการในเรื่องของความครบถ้วน ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และสะดวกในการนำไปใช้ของข้อมูลสารสนเทศทุกชนิดใน โรงเรียน อีกทั้งขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหาร

ตัวบ่งชี้ที่ 2 แผนของโรงเรียนเกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน มีเป้าหมายชัดเจน และมุ่งเน้นคุณภาพนักเรียน มีโรงเรียนร้อยละ 82.05 ที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐานกล่าวคือ ทุกโรงเรียนมีแผนปฏิบัติงาน ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในระดับโรงเรียนแต่ขาดความร่วมมือจากชุมชน ซึ่งในการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน เมื่อโรงเรียนขอความร่วมมือกับชุมชน ชุมชนได้ให้ความร่วมมือด้วยดี ดังจะเห็นได้จากบันทึกประชุมแต่ความร่วมมือในการจัดทำแผนยังไม่เกิดขึ้น ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า มีสาเหตุมาจาก 2 ประการคือ ในส่วนของโรงเรียนผู้บริหารและ ครู เข้าใจว่าชุมชนไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบการศึกษา ไม่รู้ภารกิจของโรงเรียน ไม่รู้ว่าแผนคืออะไร ประกอบด้วยอะไรบ้าง และในส่วนที่ 2 คือ ในส่วนของชุมชน ชุมชน ต่าง ๆ ในแต่ละโรงเรียน มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการศึกษา รวมถึงยังเข้าใจว่าการจัดทำแผนเป็นหน้าที่ของครู มองไม่เห็นประโยชน์และความสำคัญในการร่วมจัดทำแผนกับทางโรงเรียน นอกจากนี้ในการจัดทำแผนให้สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน โรงเรียนไม่ได้สำรวจและนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ซึ่งทั้งนี้อาจจะมีสาเหตุมาจากขาดประสบการณ์ ขาดความรู้ความเข้าใจ ไม่มีเวลาอีกทั้งไม่เห็นความสำคัญของข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมภพ ทิพย์เวียง (2535) ที่ได้ศึกษาการวางแผนพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าการเตรียมการจัดทำแผนงานโครงการ ขาดการวิเคราะห์ปัจจุบันและปัญหา ขาดการรวบรวมข้อมูลเดิม งบประมาณมีจำกัดและล่าช้า ข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริง ไม่มีการนำข้อมูลเดิมมาใช้ เวลา มีจำกัด กระบวนการศึกษาไม่ให้ความร่วมมือ บุคลากรขาดความรู้ ข้อมูลไม่เพียงพอและไม่เป็นปัจจุบัน บุคลากรขาดความกระตือรือร้น ขาดทักษะและความชำนาญ การกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายสูงและกว้างเกินไป ไม่สามารถทำตามวัตถุประสงค์ได้ วัตถุประสงค์ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของวันชัย วิเชียรวรรณ (2540) ที่พบว่า ปัญหาจากการปฏิบัติงานด้านการวางแผนและบริหารแผน คือการจัดตั้งคณะทำงานรับผิดชอบการวางแผนไม่เหมาะสม ขาดการประชุมคณะทำงานเพื่อซักซ้อมความเข้าใจในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับ

การวางแผน รวมทั้งไม่มีการวิเคราะห์นโยบายการจัดการศึกษา รวมถึงงบประมาณที่กำหนดตามโครงการไม่เหมาะสม ไม่มีการวิเคราะห์ปริมาณความต้องการของทรัพยากรที่จะใช้ในอนาคต

ในส่วนการจัดทำแผนเพื่อรองรับงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด การเขียนโครงการต่าง ๆ ในแผน ไม่ว่าจะเป็นหลักการและเหตุผล กิจกรรมรวมถึง การกำหนดจุดประสงค์และเป้าหมายของแผน ไม่ได้มุ่งเน้นเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน การดำเนินงานในโรงเรียนในแต่ละปีการศึกษา ไม่ได้ใช้แผนเป็นหลักในการทำงาน ไม่ได้คำนึงว่าจะมีการนิเทศ มีการติดตามหรือการรายงานในช่วงเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการนิเทศและติดตามผลการจัดการศึกษา ครั้งที่ 1/2543 19 เขตปฏิบัติการที่กล่าวว่า การกำหนดโครงการตามนโยบาย 4 ประการ ดำเนินการเพื่อแก้ปัญหา หรือสนองตอบความต้องการของพื้นที่ทำได้น้อย เพราะงบประมาณส่วนใหญ่ ใช้ไปในการดำเนินงานตามที่ สปช.กำหนด และตามโครงการต่าง ๆ ยังไม่ได้บูรณาการกันอย่างแท้จริง

แต่มีโรงเรียนบางส่วนที่ได้จัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน เป็นแผนพัฒนาที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเพื่อกำหนดจุดพัฒนาในโรงเรียน แต่ไม่มีหลักฐานที่สามารถตรวจสอบได้ว่าโรงเรียนดำเนินการตามแผนนั้น ๆ จริง และมีโรงเรียนร้อยละ 17.95 ที่มีคุณภาพสูงกว่าระดับมาตรฐาน เพราะโรงเรียนดังกล่าวมีหลักฐานที่สามารถตรวจสอบได้ว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีการจัดระบบงานชัดเจนคล่องตัวในการปฏิบัติงาน มอบหมายงานตามความรู้ความสามารถ ส่งเสริมบุคลากรให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีโรงเรียนร้อยละ 56.44, 2.56 และ 41.02 ที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน คุณภาพระดับมาตรฐานและคุณภาพสูงกว่าระดับมาตรฐาน ตามลำดับ ซึ่งจากผลการประเมิน ดังกล่าวพบว่า มีการกระจายโรงเรียน กระจ่ายไปในคุณภาพระดับต่าง ๆ ทุกระดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในการปฏิบัติงานในโรงเรียนผู้บริหารมีความจำเป็นที่จะต้องจัดระบบงานภายในโรงเรียนเพื่อให้สะดวกในการบริหารงาน ซึ่งโรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐานดังกล่าวเป็นโรงเรียนที่มีขนาดเล็กมากและโรงเรียนที่อยู่บนภูเขาเป็นโรงเรียนที่มีบุคลากรจำนวนน้อย ทำให้การมอบหมายงานไม่เป็นไปตามความรู้ความสามารถแต่เป็นไปตามความจำเป็น ส่วนโรงเรียนที่มีคุณภาพสูงกว่าเป็นโรงเรียนที่มีบุคลากรจำนวนมาก การมอบหมายชัดเจนมีหลักฐานสามารถตรวจสอบได้

ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีการควบคุม กำกับ ติดตาม และนิเทศให้การดำเนินงานบรรลุตามแผน มีโรงเรียนร้อยละ 100 ที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน คือ มีการควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศการทำงาน แต่การดำเนินการดังกล่าวยังไม่เป็นระบบ ต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญล้อม โสภพรหม (2540) บุญเลี้ยว หินศรีสุวรรณ(2532) และไพรัช ไหมชมพู่ (2537) ที่พบว่าผู้บริหารขาดความเอาใจใส่ ติดตาม ควบคุม กำกับงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของวินัย สายศักดิ์

(2542) ที่พบว่าปัญหา เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ผู้นิเทศไม่มีเวลาทำการนิเทศเนื่องจากบางคนต้องทำหน้าที่สอนด้วย มีชั่วโมงสอนและงานพิเศษมากเกินไป ขาดความร่วมมือกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้บริหารนิเทศ ขาดแคลนงบประมาณ การดำเนินการนิเทศไม่เสมอเสมอ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและการตรวจสอบเอกสาร พบว่าโรงเรียนมีการควบคุมกำกับ ติดตามการดำเนินงาน แต่ผู้บริหารส่วนใหญ่ยังไม่มีแนวปฏิบัติ ที่ชัดเจนในการให้บุคลากรรายงานผลการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่เป็นการรายงานด้วยวาจา ขาดหลักฐานเพื่อการตรวจสอบในส่วนของการนิเทศผู้บริหารใช้วิธีการนิเทศโดยการประชุมประจำเดือนและจัดส่งครูเข้ารับการอบรมตามที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดขึ้น ทุกโรงเรียนมีแผนการนิเทศแต่การดำเนินการยังไม่สามารถทำได้ตามแผน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะผู้นิเทศไม่มีเวลา อีกทั้งไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศ

มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนางาน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ส่งเสริมให้บุคลากรสามารถพัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง จากผลการประเมินพบว่า มีโรงเรียนร้อยละ 76.92 ที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน ซึ่งโรงเรียนดังกล่าวได้พยายามพัฒนาทั้งบุคลากรและพัฒนางาน แต่เนื่องจากภาระงานที่มีมาก จึงทำให้การพัฒนาดังกล่าวยังไม่สามารถทำได้ถึงระดับ 5 และมีโรงเรียนร้อยละ 23.08 ที่มีคุณภาพสูงกว่าระดับมาตรฐานซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสและโรงเรียนขนาดเล็กบางโรงเรียนที่มีความพร้อมทั้งในด้านบุคลากร อาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์จึงทำให้บุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดสวัสดิการสิ่งอำนวยความสะดวกและประโยชน์ตอบแทนในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมเป็นธรรม พบว่ามีโรงเรียนร้อยละ 82.61 ที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน และมีโรงเรียนร้อยละ 15.39 ที่มีคุณภาพอยู่ในระดับมาตรฐาน เนื่องจากผู้บริหารจัดสวัสดิการสิ่งอำนวยความสะดวกและประโยชน์ตอบแทนได้ตามสภาพของโรงเรียน ซึ่งยังไม่เป็นไปตามความต้องการจำเป็นของบุคลากรในโรงเรียน แต่บุคลากรก็มีความพึงพอใจ และมีขวัญกำลังใจที่ดีในการปฏิบัติงาน ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า บุคลากรมีความเข้าใจถึงสภาพความจำเป็นของโรงเรียนที่จะต้องดำเนินการในเรื่องที่เร่งด่วน เพื่อแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียนก่อนการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับครู

มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีการจัดกิจกรรมทางวิชาการ บริการแนะแนว บริการสุขภาพอนามัยโภชนาการ และการช่วยเหลือนักเรียนมีโรงเรียนร้อยละ 100 ที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน

เพราะเกือบทุกโรงเรียนจัดครบทุกกิจกรรม มีเพียงโรงเรียนที่มีขนาดเล็กมากเท่านั้น ที่จัดไม่ครบ แต่จากผลการประเมินพบว่าไม่มีโรงเรียนใดได้ถึงระดับ 5 ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากโรงเรียนมีกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการมากมายหลายกิจกรรม ดังนั้นภายใต้ข้อจำกัดในเรื่องของเวลา บุคลากร งบประมาณ โรงเรียนจึงจำเป็นต้องพิจารณาดำเนินการจัดกิจกรรมที่มีความจำเป็นมากที่สุดก่อน เช่น การจัดบริการโภชนาการ (อาหารกลางวัน) ส่วนกิจกรรมอื่นๆ ก็จัดไปตามแผนงานของกลุ่มและหน่วยงานต้นสังกัด

ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากผลการประเมินพบว่า มีโรงเรียนร้อยละ 17.95, 66.67 และ 15.39 มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน คุณภาพระดับมาตรฐาน และคุณภาพสูงกว่าระดับมาตรฐาน ตามลำดับ ซึ่งโรงเรียนดังกล่าวกระจายอยู่ในทุกระดับคุณภาพ ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดกิจกรรมดังกล่าวเป็นการจัดร่วมกับชุมชนเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน และเพื่อเป็นกิจกรรมที่จะดึงให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน โรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐานส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่ชุมชนยังไม่มีส่วนร่วมตรงข้ามกับโรงเรียนที่มีคุณภาพสูงกว่าระดับมาตรฐานที่มีความพร้อมในเรื่องวัสดุ อุปกรณ์ และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

ตัวบ่งชี้ที่ 3 จัดแหล่งความรู้ สื่อ และเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนการสอน จากผลการประเมินพบว่า มีโรงเรียนร้อยละ 48.72 และ 51.28 มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐานและคุณภาพระดับมาตรฐาน ตามลำดับ ยังไม่มีโรงเรียนใดที่สามารถพัฒนาได้ถึงระดับ 5 ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก ครูยังใช้วิธีการเรียนการสอนแบบเดิมอยู่ทั้งที่ในบางโรงเรียนมีแหล่งความรู้ สื่อ และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน แต่ก็พบว่าการเรียนการสอนก็ยังเป็นไปในลักษณะเดิมโดยมีศูนย์กลางอยู่ที่ครู อีกสาเหตุหนึ่งอาจเกิดจากไม่ได้วางแผนร่วมกันในระดับโรงเรียนเพื่อการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่มีอยู่ในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน ครู ในส่วนห้องสมุดซึ่งเป็นแหล่งการเรียนรู้และค้นคว้าหาความรู้ของนักเรียน นักเรียนมีโอกาสใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้ามักขึ้น แต่กิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุดยังมีน้อย หนังสือเพื่อการค้นคว้ามักมีน้อย

ตัวบ่งชี้ที่ 4 จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ มีโรงเรียนร้อยละ 33.33 และ 66.67 มีคุณภาพอยู่ในระดับมาตรฐานและคุณภาพสูงกว่าระดับมาตรฐานตามลำดับและยังไม่มีโรงเรียนใดพัฒนาไปจนถึงระดับ 5 เพราะโรงเรียนประถมศึกษาเป็นโรงเรียนที่ได้รับงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งมีจำนวนจำกัดดังนั้นจึงทำให้โรงเรียนไม่สามารถจัดหาวัสดุ อุปกรณ์เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์

มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ดำเนินการเพื่อประสานความร่วมมือกับกรรมการโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานอื่นในการพัฒนาโรงเรียน มีโรงเรียนร้อยละ 58.97, 15.36 และ 25.64 มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน คุณภาพระดับมาตรฐาน คุณภาพสูงกว่าระดับมาตรฐาน ตามลำดับซึ่งโรงเรียนดังกล่าวกระจายไปทุกตัวบ่งชี้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินการเพื่อพัฒนาโรงเรียนนั้นจะดำเนินการโดยโรงเรียนแต่เพียงฝ่ายเดียวโดยไม่ขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ นั้นเป็นการดำเนินการที่เป็นไปได้ยากมาก ดังนั้นการดำเนินการเพื่อขอความร่วมมือกับสถาบัน องค์กรหรือกลุ่มคนต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาโรงเรียนเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้จึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารให้ความสำคัญยิ่งดังนั้นจึงทำให้ผลการประเมินกระจายไปในทุกระดับคุณภาพ. และการที่แต่ละโรงเรียนมีระดับคุณภาพที่แตกต่างกันนั้น สาเหตุประการหนึ่งอาจเป็นเพราะ ชุมชนในบางโรงเรียนมีสภาพที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษา เช่น คนในชุมชนติดยาเสพติด ชาวบ้านยากจน การประชุมต้องทำกันในช่วงกลางคืน และบางโรงเรียนผู้บริหารไม่ค่อยจัดประชุมทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างบ้านกับโรงเรียนหรือประชุมกันแล้วโรงเรียนไม่ดำเนินการต่อจากที่ได้ตกลงกันไว้ในที่ประชุม

ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนด้วยความรวดเร็วทันเหตุการณ์และต่อเนื่อง มีโรงเรียนร้อยละ 92.31 มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน เพราะประเมินการปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับงานหรือ สิ่งที่ต้องการประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญล้อม โสภาม (2540) บุญเลียว หินศรีสุวรรณ (2532) และไพรัช ใหม่ชมพู่ (2537) ซึ่งพบว่าผู้บริหารขาดการประเมินผลมากที่สุด นอกจากนี้งานประชาสัมพันธ์เป็นงานที่ผู้บริหารเห็นว่ามีความสำคัญยิ่ง เป็นการสร้างความเข้าใจให้ตรงกัน เป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรในโรงเรียนและทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน แต่ภายใต้ข้อจำกัดเรื่องบุคลากร เวลา และงบประมาณ จึงทำให้การประชาสัมพันธ์ทำได้ในคุณภาพระดับต้น ๆ เท่านั้น นอกจากนี้ข้อจำกัดในเรื่องดังกล่าวแล้ว การที่บุคลากรมองไม่เห็นความสำคัญของงานประชาสัมพันธ์เข้าใจว่าเป็นการเพิ่มภาระงานโดยไม่เกิดประโยชน์อันใด ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้งานประชาสัมพันธ์ถูกละเลย ส่วนโรงเรียนร้อยละ 7.69 มีคุณภาพสูงกว่าระดับมาตรฐาน เพราะเป็นโรงเรียนที่มีการประชาสัมพันธ์ได้รวดเร็ว ทันเหตุการณ์และต่อเนื่องและมีหลักฐานที่สามารถตรวจสอบได้

มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง โดยใช้วิธีการที่หลากหลายและทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีโรงเรียนร้อยละ 89.74 มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน เพราะประเมินการ

ปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับงานหรือ สิ่งที่ต้องการประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญล้อม โสภภาพรม (2540) บุญเลี้ยว หินศรีสุวรรณ (2532) และไพรัช ใหม่ชมพู (2537) ซึ่งพบว่าผู้บริหารขาดการประเมินผลมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้บริหารขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการประเมินผลและไม่มีเวลาประเมินผลการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นการประเมินผลก่อนการปฏิบัติงาน ในระหว่างปฏิบัติงาน หรือหลังจากการปฏิบัติงาน รวมทั้งไม่มีเครื่องมือที่เหมาะสม ไม่มีวิธีการที่หลากหลายในการประเมิน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 นำผลการประเมินไปใช้ในการนิเทศและพัฒนางานอยู่เสมอ มีโรงเรียน ร้อยละ 100 ที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน เพราะผู้บริหารนำผลการประเมินไปใช้ในการนิเทศ และพัฒนางานในระดับที่น้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญล้อม โสภภาพรม (2540) ที่พบว่าผู้บริหารไม่ได้นำผลการประเมินมาใช้ประโยชน์ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารนำผลการประเมินไปใช้ในการนิเทศ ปรับปรุง และพัฒนางาน รวมทั้งมีการเผยแพร่ผลการประเมิน แต่ไม่มีหลักฐาน ไม่สามารถตรวจสอบได้ นอกจากนี้ยังเป็นไปได้ว่าในการดำเนินงานในโรงเรียน ผู้บริหารใช้ผลการประเมินที่ผ่านมา ในการดำเนินงานแบบไม่รู้ตัว ไม่ได้คำนึงถึงว่าสิ่งที่กำลังทำอยู่ก็คือ การนำผลการประเมินไปใช้ ดังนั้นผู้บริหารควรคำนึงถึงการวางระบบ ระเบียบและแนวปฏิบัติงาน ให้ชัดเจนเพื่อให้ทุกอย่างเชื่อมโยงกัน

ข้อเสนอแนะจากการประเมินครั้งนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา
อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่

1. จัดอบรมผู้บริหารให้เกิดความตระหนัก และปฏิบัติจริงในการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงาน และจัดให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศโดยนำเทคโนโลยีที่มีอยู่มาใช้ให้เป็นประโยชน์
2. สร้างความตระหนักให้ผู้บริหารและครูเห็นความสำคัญของแผนและใช้แผนเป็นแม่บทในการทำงาน มีการควบคุม กำกับ ติดตามให้เป็นไปตามช่วงเวลาที่กำหนดไว้ รวมถึงมีการรายงานผลการทำงานตามแผนเป็นระยะ ๆ เพื่อให้เห็นการพัฒนาของงาน
3. ควรจัดให้มีหลักฐานในการปฏิบัติงานต่าง ๆ และจัดระบบให้ง่ายแก่การตรวจสอบ
4. การมอบหมายงานให้กับบุคลากรปฏิบัติควรมอบหมายงานให้ตรงกับคำสั่งมอบหมายงาน เพื่อป้องกันการเข้าใจผิดระหว่างเพื่อนร่วมงาน
5. ควรจัดทำแผนประชาสัมพันธ์และดำเนินการตามแผนอย่างจริงจัง

6. ผู้บริหารควรมีวิธีการที่หลากหลายในการประเมินการปฏิบัติงาน ตลอดจนใช้เครื่องมือที่ชัดเจน เหมาะสมในการประเมิน

7. ควรมีการประเมินงานทุกงานที่ดำเนินการ พร้อมทั้งเก็บรวบรวมหลักฐานการประเมินไว้อย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการประเมินการบริหารโรงเรียนเป็นรายโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนต่อไป
2. ควรศึกษามาตรฐานการบริหารโรงเรียนในเรื่องที่ส่งผลสูงสุดต่อการพัฒนานักเรียน
3. ควรศึกษาโรงเรียนที่มีการบริหารงานถึงระดับสูงสุด เพื่อศึกษาวิธีการบริหารโรงเรียน และเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงานแก่โรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน